

Gospodarski Glasnik

za Štajersko.

List za gospodarstvo in umno kmetijstvo.

Izdaja c. k. kmetijska družba na Štajerskem.

List velja na leto 4 krone.

Udje družbe prispevajo na leto 8 krone.

Udje dobé list zastoj.

Vsebina: Krmljenje z ozirom na smer in način rabe. — Pravilno gnojenje vinogradov daje večji pridelek. — Nalezljivi katar na govejih spolovilih. — Desinficiranje ali razkuževanje. — Koledar za kmetovavce za leto 1912. — Iz razprav osrednjega odbora c. k. kmetijske družbe na Štajerskem. — Zborovanja podružnic. — Iz podružnic. — Zadruga: Poročila Zveze gospodarskih zadrug na Štajerskem. — Tržna poročila. — Oznanila.

Krmljenje z ozirom na smer in način rabe.

Z vzrejo skušamo mlado živino v razmeroma kratki dobi tako daleč razviti, da bo lahko izvrševala razne načine rabe, za katero smo jo določili. In nikakor ni vse eno, ali se da živinčce za ta ali oni namen rabe pol leta ali že leto prej ali pozneje porabiti, kakor je pač razvito.

Zgodnji razvoj in možnost, izrabiti krmo v veliki meri, se dasta pri vsaki živini s primerno vzrejo, posebno pa z dovolj izdatnim krmljenjem živinčeta, dokler je še mlado, doseči. Pred vsem pa ne smemo nikdar pozabiti, da se to, kar smo v mladosti zamudili, pozneje ne da nikdar več dostaviti; to velja še v prav posebni meri o pravilni prehranitvi mlade živine, dokler še raste.

Prva in najprimernejšahrana novopovrženega teleta je seveda kravje mleko. Način, kako dobiva tele to kravje mleko, pa je lahko prav različen. Ali damo teletu mleko sesati, ali pa ga takoj odločimo od krave in napajamo z mlekom.

O teh dveh načinih krmljenja navajamo iz knjige dra. Schupplija „Viehhaltung und Alpwirtschaft“ sledeče: „Pri vzreji teleta se moramo odločiti za to, ali ga bomo pustili sesati ali pa ga bomo z mlekom napajali. Pri sesanju se navajajo sledeče prednosti:

1. Sesanje je naravno. To je resnično samo v toliko, ker je s tem označen način dobivanja mleka, neresnično pa zaradi tega, ker se vendar tele vso ono dobo, ko bi moralo sesati, ne pusti pri materi. Pri sesanju je navada, da odstavimo tele predčasno že čez tri tedne ali osem tednov, dočim znaša naravna doba sesanja v resnici celih šest mesecev. Tudi je sesanje pri naši živinoreji, kjer stoji krava v hlevu in se krmi na to, da bi dajala več mleka, nenaravno, ker daje krava več mleka, ko ga tele potrebuje. Saj gre vsa naša živinoreja za tem, da bi dobila od krave več mleka ko ga daje divja krava. Iz tega izhaja nadalje, da postanejo teleta, ki sesajo, debela.

2. S teletom je manj dela, ker mu mleka ni treba podajati, ampak si ga kar samo jemlje. Vendar pa se lahko v velikih hlevih opazi, da je pripuščanje telet jako nerodno delo, ki zahteva močnega človeka.

Kot slabe strani sesanja navajajo sledeče:

1. Tele se s sesanjem, kakor smo že omenili, preveč redi in postane tako debelo, ko pa ga odstavimo od vimena, izgubi takimenovano mlečno meso, to se pravi, postane suho in dobi v večini slučajev nenavadno velik (senški) trebuh, kar je posledica za to starost nenaravne prehranitve; tele mora dobiti več suhe krme in močnih krmil, da dobi v njih za svojo rast potrebne redilne snovi. S tem pa se želodec, posebno vamp, preveč razširi in tele se lahko samo nepopolno hrani.

Najprej pri teletu mast ni dobra in prav lahko se reče, da se pri plemenski živini v masti vidi potratena krma. Dalje pa tele preveč oslabi, ko ga odstavimo in to se pri plemenski živini pozneje ne da nikdar več popraviti. Na noben način pa se pri tem načinu vzreje ne more trditi, da se pri tem doseže kak naraven uspeh.

Posebna posledica, če tele prezgodaj odstavimo od vimena, je ozkoprsnost, ki izhaja iz tega, ker se prsni koš vsled teže prevelikega trebuha ne more dovolj razširiti. To je posebno nevarno pri teletu, ker ima še mehke koščice.

2. Mleko krave se ne izrabi popolnoma in krava ga manj daje. Pri sesanju se namreč vime za dajanje mleka ne draži dovolj, vime se ne izprazni popolnoma, sesci se ne rabijo enakomerno, ker gleda tele samo na svojo korist in sesa tam, kjer mu je najbolj pri gobcu, ne glede na to, da se mora vime popolnoma izprazniti in še na marsikaj drugega, od česar je odvisen boljši razvoj mlečnih žlez v vimenu. Ravno za časa prve laktacije se pri vimenu lahko mnogo škoduje s tem, da se mlečne žleze ne morejo popolnoma dobro razviti. Tudi je jasno, da tele ne popije vsega mleka iz vimena, ker daje krava pri današnjem načinu krmljenja in rejenja več mleka, ko ga tele za življenje in razvoj potrebuje. To se godi v kljub temu, da posesa tele že tako več mleka, ko mu godi; to se kaže navadno tudi v tem, da so vsa teleta, ki sesajo, debela.

3. Pri sesanju lahko prevelika množina mleka, ki ga tele povzije, povzroči jako neprijetne bolezni in prav lahko se reče, da zbolijo več telet pri napajanju ko pri sesanju. Najbolj nerodno je pri tem načinu, da nam nikakor ni mogoče izvedeti, katero množino mleka je tele povzilo.

4. Kadar hočemo tele od vimena odstaviti, je to težko za kravo in za tele. Krava postane nemirna in daje prve par dni mnogo manj mleka. Tudi tele neče zreti. Eden mrčka za drugim, kar povzroči, da daje krava manj mleka in pri teletu, da sploh oslabi in še lahko oboli.

Za napajanje pa govorijo naslednje prednosti:

1. Krava daje mnogo več mleka, ker je sedaj vime v človeški roki, ki skuša iz njega dobiti vedno več mleka in to tudi opravi na ta način, da kravo, ki je baš porvgla, trikrat do štirikrat in če treba še celo večkrat pomolze do suhega, dočim misli tele samo nase in sesa sedaj tu sedaj tam, kjer mu je lažje in prav nič ne pomisli, kaj bo iz mleka, ki bo ostalo v vimenu. Marsikdo misli, da bo temu odpomogel s tem, da najprej kravo pomolze in potem tele pripusti k nji; to pa ni dobro, saj ne moremo nikdar presoditi, ali je v vimenu ostalo dovolj ali premalo ali preveč mleka za tele. Drugi zopet priporočajo, naj pustimo najprej tele sesati in potem kravo izmolzemo; tudi ta način ne ustreza svojemu namenu, ker tedaj krava mleko pridriži in ga ne da od sebe. Ker pa je na vsak način najboljši in glavno, da vime popolnoma izpraznimo, tega na ta način ravno ne dosežemo. Končno še moramo omeniti, da dobi tele, če kravo prej pomolzemo, v zadnjem mleku preveč tolsče, če pa tele najprej sesa in potem molzemo, pa je dobi razmeroma premalo. Vse to izhaja iz tega, da je v mleku, ki pride najprej iz vimena, manj tolsče, ko v onem, ki pride nazadnje.

2. Prehranitev teleta je namenu vzreje bolj primerna in urejena, ker dobi tele ob določenem času določene množine mleka. Pri napanju gledamo samo na to, da dobi tele samo toliko mleka,

kolikor ga za svojo rast potrebuje in da od nepotrebnega mleka ne debeli.

3. Napajanje je deloma naravnejše ko sesanje, ker dobiva tele lahko mleko tako dolgo, kakor dolgo bi v naravi sesalo. Samo način, kako ga dobiva, je drugačen. Množina in drugo, kar dobiva govedo na prostem, se po možnosti lahko pridriži.

4. Za vzrejo se lahko porabi posneto mleko in tako pride vzreja mnogo ceneje.

Slabe strani in posledice pri napajanju pa so sledeče:

1. Napajanje ni naravno, kar izhaja iz doslej povedanega dovolj jasno. Razen tega treba pomisliti, da do danes še ni nihče izumil ali iznašel primerne nadomestka za mleko.

2. Napajanje zahteva veliko točnost, skrb in snago. To je popolnoma res in to so tudi najlepše lastnosti vsakega kravarja.

Tajni svetnik dr. J. Kühn pravi, ko govori o vzreji goveda, o prehranitvi telet: „Če teletom prvih osem dni potem, ko smo jih odstavili, naravnoplo kravje mleko in ga jemljemo teletu le počasi, se tudi pri teletih, ki so sesala, lahko doseže, da ne izgubijo mesa. Brezpogojno torej ne moremo priporočati niti tega niti onega načina. Kjer pazi oko gospodarja, kakor povsodi, tako tudi tukaj, kjer si je gospodar znal za resnobo in milobo, strogostjo in priznanjem vzgojiti skrbne in zanesljive posle, tudi tam, kjer so v začetku napake, se bo priporočalo napajanje; kjer pa se to ne da doseči, tam je na vsak način boljše, da pustimo tele sesati!

Kako moramo ta ali oni način vršiti, o tem še v naslednjem par besed. Če hočemo, da naj tele pri kravi sesa, potem ji ga pustimo, da ga obliže. Če ga ne mara polizati, ga lahko potresemo nekoliko z otrobi; s soljo ga ne smemo potresti, ker bi se tele vsled tega lahko prehladilo. Če oddelek hleva, kamor smo spravili tele, ni primerno topel, ga lahko pokrijemo z odejo. Čez nekaj ur bo tele postalo lačno in skušalo priti do kravinega vimena. Tedaj ga moramo spraviti k kravi in pustiti, da nekoliko sesa. Da bi kravo prej pomolzli, tega nikakor ne moremo priporočati, ker mora tele na vsak način dobiti mlečivo, s katerim se mu želodec in čreva očistijo. Ko se je tele nasesalo, se krava čisto izmolze in to mleko se lahko da nji, da ga popije.

Prvi teden pustimo tele sesati petkrat, drugi teden štirikrat, naslednje tedne pa po trikrat na dan, toda vedno ob določenem času.

V en oddelek zapreti po več mladih telet (pod 14 dni) nikakor ni dobro, ker se rado zgodi, da se po popku ližejo, kar lahko povzroči vnetje popka. Ko je popek suh, se nam tega seveda ni treba več bati.

Ko je tele staro 8 do 14 dni, že lahko opazimo, da skuša jesti suho krmo; zato mu moramo položiti fino, dobro travniško seno. Čim prej se tele privadi suhi krmi, tem boljše je zanj in tem lažje ga odstavimo od vimena. To se doseže na ta način, da začnemo tele navajati na to, da pije mleko iz korca, kajti v tej starosti lahko poleg neposnetega dajemo tudi (s centrifugo) posneto mleko, ki pa ga moramo vedno dajati le popolnoma sveže in toplo. Počasi zmanjšamo množino neposnetega mleka in dajemo nazadnje le

še popolnoma posneto; če hočemo dobiti popolnoma razvito tele, moramo to nadaljevati do 12 ali 16 tedna.

Poleg tega naj tele še dobiva ovseni zdrob, pšenične otrobe in lanene prge. Dajanja raznih juh (n. pr. iz ovsene melje i. t. d.) pa ne moremo priporočati. Za pitje se naj daje le čista, sveža voda.
pl. Naredi.

Pravilno gnojenje vinogradov daje večji pridelek.

Vinarstvu grozijo v zadnjem času velike nevarnosti; posebno pa so raznovrstne bolezni povzročile, da je bil pridelek po različnih vinogradih tako majhen. Vseposvodi iščemo in stikamo za sredstvi, kako bi zvišali pridelek naših vinogradov in naredili naše trse proti raznim boleznim bolj odporne. Da bi povzdignili rodovitnost naših vinogradov, v to nas silijo tudi vladajoče gospodarske razmere, ker je človeških delavskih moči vsak dan manj in postajajo vedno bolj drage, tako da je neizogibno potrebno izenačiti večje izdatke z večjimi prejemki. Najvažnejše sredstvo, s katerim lahko dosežemo ta namen, pa je gnojenje. Priznati pa moramo, da se je ravno glede gnojenja vinogradnik šele malo seznanil z rezultati vede in prakse in da treba tukaj premagati še marsikateri predsodek.

Splošno je znano, da daje slabo rejen trs malo grozdja in da je še to grozdje slabo in malo vredno. Čim bolj rejen je trs, tem več je alkohola v njegovem vinu. Torej umen vinogradnik ne bo varčeval z gnojem, vendar pa bo tudi gledal, da gnojenja ne bo pretiraval, ampak da bo ostal ž njim v normalnih mejah, dokler se še plača.

Vsaka rastlina potrebuje, da lahko živi in uspeva, določeno množino redilnih snovi; med temi snovmi so najvažnejše dušik, fosforjeva kislina, kalij in apno. Teh snovi se največ porabi in zato se morajo tudi z gnojenjem nadomestiti. Važno je, da vse tukaj navedene redilne snovi nadomestimo, kajti le tedaj bo gnojenje imelo tudi uspeh.

Na razpolago imamo razna gnojila, med katerimi zavzema hlevski gnoj že od nekdanj odlično mesto; ta gnoj vpliva ugodno na vsako zemljo, ker ne daje samo vseh potrebnih redilnih snovi, ampak prst tudi rahlja, drobi in greje, varuje, da ne postane skrapasta in jo oživlja. Ker je njegov učinek vseposvodi zadovoljiv, je pač v interesu vsakogar, da posveti temu gnojilu posebno pozornost. Zato se naj gnojnica skrbno zbira in gnojišče vedno ohrani mokro in trdno. Dobro je, če dajemo hlevski gnoj v srednjih množinah, zato pa večkrat, tako da pride vsaka tri leta 400 do 500 metrskih stotov na hektar. Pred vsem pa je treba pogosto gnojiti na lahki zemlji, ker se tedaj gnoj boljše izrablja. Če preveč pognojimo na enkrat, se lahko zgodi, da rodni les premalo zazori in potem lahko v zgodnjem mrazu pozebe.

Če pa hočemo doseči trajno najvišje pridelke, moramo, kakor so izkušnje zadnjih let nepobitno pokazale, na vsak način rabiti tudi umetno gnojilo, ker sami ne dobimo dovolj hlevskega gnoja. Isto se je pokazalo tudi pri intenzivnem poljedelstvu, kjer moramo vsako leto dajati velike svote za nakup umetnih gnojil. Umetno gnojilo pa ne sme biti glavno gnojilo, ampak ima samo nalogo, da dostavi to, kar hlevskemu gnoju primanjkuje. Za različne redilne snovi imamo različna umetna gnojila na razpolago.

Dušik se lahko daje v podobi čilskega solitra ali žveplovokislega amonijaka. Čilski soliter učinkuje brzo in se v vodi hitro raztopi; zato ga dajemo v dveh ali treh dozah, da se ne splavi preveč v zemljo.

Na hektar ga moramo dati 200 do 300 kg in sicer ga damo prvo tretjino v marcu, drugo, ko začnejo mladi poganjki rasti in tretjo, ko je trs odcvetel. Če ga dajemo v dveh dozah, damo prvo ob spomladnjem delu, drugo pa, ko je trs odcvetel. Z zadnjo dozo ne smemo dalje čakati, ker sicer les pozno dozori, kar vpliva precej neugodno na grozdje in vino. Čilski soliter se sploh ne podkoplje, ali pa le zelo plitvo, ker pride z vlago sam v prst.

Navadno pa dajejo po goricah prednost žveplovokislemu amonijaku kot fosforjevemu gnojilu, posebno v peščinih legah, ker se dušik, ki je v tem gnojilu, le počasi topi in se torej ni treba bati, da bi se izpral. Žveplovokislega amonijaka

se potrese 180 do 250 kg na hektar v jeseni ali v zgodnji spomladi in potem se pokoplje. Dobro je, če ga dajemo v dveh delih in sicer prvi del v jeseni, drugi pa v spomladi.

Važno ulogo igra med trsovimi gnojili tudi fosforjeva kislina. Čim boljše in finejše je vino, tem več ima te kisline v sebi. Fosforjeva kislina napravi rastline odporne proti raznim boleznim in živalskim škodljivcem, kar se ne more dovolj povdariti. Vino se najbolj zboljša po porabi fosforjeve kisline zato, ker dobi trs vsled nje večje liste, kar je jako važno za tvorjenje sladkorja; to se kaže najbolj jasno pri fosforjevi kislini, ki se nahaja v Tomaževi žlindri. Tudi postane perje bolj gosto, kar zelo ugodno vpliva na sladkor in kakovost grozdja.

Zelo važno umetno gnojilo v vinogradih je Tomaževa žlindra (ali moka), ki zavzema po vseh vinorodnih krajih med vinogradnimi umetnimi gnojili prvo mesto. To pa zaradi tega, ker je trs trajna rastlina in torej s svojim koreninjem, ki je zelo razvito, to gnojilo popolnoma izrablja; razen tega je to gnojilo vedno lahko raztopljivo, tako da se ga v prsti nič ne izgubi. Najboljše je, če damo vsako jesen na hektar vinograda 5 metrskih stotov Tomaževe žlindre in jo podkopljemo. Čim prej jo spravimo v zemljo, tem boljše bo učinek. Če je iz tega ali onega vzroka nismo spravili v zemljo v jeseni, moramo gledati, da jo spravimo vsaj v zgodnji spomladi. Važno je, da si da kupec, ko kupi Tomaževo žlindro, nje množino fosforjeve kisline in razkrojljivost v citrinski kislini garantirati, ker se prodaja tudi manj vredna žlindra, katere fosforjeva kislina se v citrinski kislini, torej tudi v prsti, le malo ali prav nič ne razkroji, ki torej ni nič vredna. Najboljše je seveda, če se taka umetna gnojila (tudi kostna moka) kupujejo pri kaki zanesljivi kmetijski strokovni korporaciji, kakor je n. pr. Zveza gospodarskih združenj na Štajerskem v Gradcu, Franzensplatz 2.

Dasi imajo vinogradi že po naravi mnogo kalija, vendar je dobro gnojiti tudi s kalijevimi solmi, ker potrebujejo mnogo kalija. Najboljša je v ta namen štiriodstotna kalijeva sol, ki se naj potresa v jeseni ali v zgodnji spomladi in ki je boljše ko kajnit, vsled katerega postane zemlja skorjasta. Na hektar moramo potrositi približno 200 kg. Tomaževa žlindra in kalijeve soli se lahko pred porabo zmešajo, vendar pa se morajo potem takoj potresti, ker bi se sicer sprijele.

Videli smo, da je treba pri srednjem gnojenju s hlevskim gnojem, ki se ponovi vsako tretje leto, še poprečno 200 do 300 kg čilskega solitra (ali 180 do 250 kg žveplovokislega amonijaka), 500 kg Tomaževe moke in 200 kg štiriodstotne kalijeve soli, če hočemo doseči popolen pridelek. Če je več hlevskega gnoja, je seveda lahko manj umetnih gnojil in narobe.

Vsako leto pa treba gnojiti, ker dobi trs na ta način vse redilne snovi in ker se na ta način nič ne izgubi. Če se ne gnoji vsako leto, se mora dati primerno več, kar je pri fosforjevi kislini, če se daje v obliki Tomaževe žlindre in eventualno tudi pri kaliju prav lahko mogoče. Dati več lahko raztopljivega dušika pa nikakor ni primerno, ker ga prst ne spoji in ne zveže.

Nikakor pa ne moremo dovolj povdariti, da se morajo navadno dajati dušik, fosforjeva kislina in kalijev gnoj, ker je vsaka teh hranilnih snovi trsu za življenje potrebna in ena ne more nadomestiti druge.

Razen teh gnojil moramo omeniti še apno, ki ni samo za hrano, ampak tudi prst rahlja in skrbi za hitro razkrojitev v zemlji. Zato moramo na težki zemlji dajati vsako tretje leto na hektar po 15 do 20 metrskih stotov apna, ki se potrese v jeseni. Amerikanske trte pa ne trpe mnogo apna.

Na koncu še par besed o gnojenju novih nasadov. V praksi se je pokazalo, da je zelo dobro in ugodno, če damo nasadu že takrat, ko ga delamo, nekaj gnoja na zalogo. V ta namen ga močno pognojimo s hlevskim gnojem in mu dodamo na hektar 12 do 15 g Tomaževe moke, večkrat celo še več. Fosforjeve kisline naj bo zaradi tega več, ker je v zemlji zelo okorna. Kakor hitro pa je je v zemlji večja zaloga, zadenejo koreninice tu in tam na njo in to je jako ugodno za prehranitev trsa. Nikakor pa ni dobro spraviti v zemljo večje množine dušika, ker se zelo lahko izgubi in potem bi imeli od gnojenja le škodo, ker bi drago umetno gnojilo potratili.
Stocker.

Nalezljivi katar na govejskih spolovilih.

Vedno bolj pogoste in splošne prihajajo pritožbe o škodi, ki jo delaalezljivi katar na govejskih spolovilih naši domači živinorejci. Ta bolezen, ki se je na Štajerskem prikazala pred kakimi šestimi leti, torej še pred nedavnim in ki se je nato tako hitro in strašno razširila, lahko vsled svoje oblike in posledic, ki se kažejo v tem, da se živina ne obreji, da zvrže in da postane popolnoma jalova, našo štajersko živinorejo in izrabo mleka popolnoma uniči in ima torej v narodnogospodarskem oziru lahko večje in hujše, usodnejše posledice, ko druge kuge, ki jih z današnjimi živinozdravskimi sredstvi in odredbami lahko kmalu uženemo. Poleg slabega pridelka krme v letih 1908 in 1909 ima baš ta bolezen velik del krivde na tem, da se je pri nas vzreja živine zmanjšala in vsled tega število živine omejilo. Ker ni bilo pri živini pričakovanega prirastka, se je polotila splošna nevolja živinorejcev, ki so neprijetno občutili pomanjkanje mleka kot posledico te navidez tako nedolžne bolezni, ki na zunaj ne kaže nobenih pravih nevarnih znamenj. Iz tega vzroka je pač vredno, če posvetimo tej stvari nekoliko več pozornosti, če rabimo v dovoljni meri sredstva, da to nevarnost preprečimo in da živinorejci v boju s tem, naši živinorejci tako nevarnim sovražnikom po močeh podpiramo.

Vse žrtve in ves trud, ki ga imamo s tem, da si oskrbujemo boljše bika, da skušamo naše združništvo razširiti in razviti, sploh vse, kar storimo za povzdigo naši živinoreje, bo imelo manj uspeha, če se ta naše živinoreji tako nevarna in škodljiva kuga lahko nemoteno širi.

Glavno pri zatiranju vsake kuge je, da jo pravočasno spoznamo. Taalezljivi katar pri govedu je posebna, od posebne infekcijske snovi povzročena bolezen, ki se kaže glavno v tem, da se v otekli sramničini koži napravijo po velikosti prosu podobni tvorbi ali mozoljci in da teče iz sramnice slina in gnoj. Ti mozoljci se hitro pokažejo in so najbolj gosti v spodnjem delu sramnice, kjer se najdejo celo v celih gruclah. Barvo imajo temnordečo in se zelo lahko opazijo. Površina otekle in nabrekle sluzne kože v sramnici je na ta način podobna malinovi. Splošno ni opaziti, da bi se živali počutile slabo. Krave imajo dober apetit, dobro preževajo in ne kažejo na noben način, da jim kaj manjka. Zato se bolezen navadno od lastnika živine, oziroma njegovih nastavljenecv spozna šele tedaj, ko so se pokazale prve resne in nevarne posledice, ko se namreč večje število telic, oziroma krav vkljub večkratnemu pripuščanju ni obrejilo ali pa če so kar po vrsti zvrgele. Če nalezejo breje krave to bolezen, preide katar na maternico in krava zvrže. Vsled vsega tega tukaj ne zadošča dolžnost, da se mora vsak tak slučaj naznaniti, kakor pri drugih kugah; to bi se navadno lahko zgodilo šele tedaj, ko bi bolezen dosegla že svoj višek in tedaj je že prepozno.

Navadno se bolezen prenese, kolikor je doslej znano, skozi sramnico pri pripuščanju. Bik lahko, dasi je sam popolnoma zdrav, pri pripuščanju naleze to bolezen. Če za bolno kravo pride na zdravo, prenese nanjo tudi bolezen. Tudi se bolezen lahko naleze, če pridejo zdrave krave v dotiko z bolnimi, oziroma s tokom, ki je onesnažil steljo, gnojnico ali hlevsko orodje. Tok iz sramnice je nevaren in pripomore mnogo k temu, da se ta bolezen razširi.

Poleg vsega drugega tudi ne smemo pozabiti omeniti, da se da ta bolezen, kakor marsikatera druga razložiti tudi iz tega, da so naši živinorejci glede reje, negovanja in rabe živine že vse preveč zapustili naravna pota. Živina se enostransko rabi, s tem mehkuži, nje zdravje in odporna moč trpita in popolnoma brez vsakega dvoma lahko rečemo, da postanejo vsled tega tudi spolovila manj močna in odporna. Moderna vzreja in nega živine je zelo in nepričakovano napredovala, a tudi tukaj se poleg luči opazi tudi senca in to je manjša odpornost živine. Saj treba samo površno primerjati kultivirane pasme in naše divje preževavce, pa takoj vidimo, da ima naše hlevsko govedo celo vrsto raznih bolezni, ki jih njegovi divji sorodniki ne poznajo.

Boj proti tej škodljivi kugi gre v dveh smereh; na eni jo skušamo preprečiti, na drugi odpraviti. Ozdravimo jo lahko s primernimi sredstvi, samo da traja to jako dolgo in da je

za to treba mnogo vztrajnosti in energije. Pri lokalnem zdravljenju moramo pomniti, da je sluzna koža zelo občutljiva, da torej ne smemo rabiti nikakih ostrih snovi. S takimi sredstvi lahko povzročimo, da se sramnica zoži in da vsled tega postane žival jalova. Med vsemi dosedaj priporočanimi sredstvi je mazanje najboljši in sicer z bacilolom in bisulinom. Ta način ne jemlje dosti časa, je precej priročen, cen, živali le malo vznemirja, je zanesljiv in se lahko, kar je posebno važno, vrši tudi od lajkov, če so se dali poučiti od kakega živinozdravnika. Bacilol se dobi v okroglih kapsulah, bisulin pa v obliki svinčnika. Raba je v obeh slučajih enaka. Zdravilo se spravi globoko v sramnico, ki se za kako minuto zapre, da kapsula ali bisulin ne izleze iz nje nazaj. V sramnici se zdravilo vsled telesne toplote raztopi, prime sluzne kože in ostane dalje časa na nji. Ko potem zdravilo počasi teče iz sramnice, ob enem razkuži sramnico in rep in njegovo okolico. To ponovimo vsak teden enkrat na dan, prihodnjih štirinajst dni damo zdravilo vsaki drugi dan in potem tri tedne vsaki tretji dan. Če je bolezen še v začetku, torej lažja, izhajamo tudi z manjšo množino. Poprečno pa računamo za zdravljenje vsake glave živine do 15 do 20 kapsul bacilola ali kosov bisulina. Za bika se delajo manjši kosci, ki se jim v enakem času kakor kravam, dajejo v sprednjo kožico.

Razen tega lokalnega zdravljenja pa moramo gledati tudi na to, da uničimo vse nalezljive trose, ki jih živali izločajo. Večkrat moramo zunanjo spolovila umiti pri vseh (tudi zdravih!) živalih z mlačno raztopino bacilola ali petodstotno krezoloseponata (brez duha!), ravnatoko moramo tudi skrbeti za snago in desinfekcijo hleva (beljenje!), odtokov in jarkov za gnojnico, orodja, rok in obutala vseh ljudi, ki imajo opravke v hlevu. Zdravo živino moramo odločiti od bolne. Zdravo živino postavimo skupaj na višjem delu hlevu (po potrebi jo predelimo s štantom), bolne pa na nižji kraj, to je tje, kamor teče gnojnica.

Boljši in važnejši ko zdravljenje te bolezni je nje preprečevanje.

Da preprečimo to bolezen, imamo sledeča sredstva na razpolago:

1. Od časa do časa damo svojo plemensko živino od kakega živinozdravnika preiskati.

2. Krave, ki jim teče iz sramnice, se ne peljejo k biku; sploh ne smemo nobene krave pripustiti k biku, če se nismo prepričali, da je njena sramnica zdrava in normalna.

3. Ženske živali s tem katarom na spolovilih se ne smejo prodati, ampak primerno zdraviti.

4. Bikorejec se mora zavezati, da bo vsako žival pred pripuščanjem natanko preiskal. Zdravi biki se morajo strogo ločiti od vseh sumljivih krav in telic. Nikjer ni previdnost mati modrosti tako, kakor baš tukaj in če pomislimo, za kaj gre, pač uvidimo, da je tudi primerna in potrebna. Bolj pametno je, da vsako količkaj sumljivo žival kratkomalo zavrremo, ko pa da si pokvarimo bika in pleme.

5. Zaradi previdnosti se naj cev bika pred pripuščanjem in za njim s kako mlačno desinfekcijsko tekočino izplakne ali pa vanj vtakne primerno kapsula, kakor smo jo zgoraj opisali.

6. Če žival pred časom povrže, skrbimo takoj zato, da bomo brez škode odstranili plod in posteljico.

7. Oni živinorejci, ki prevzamejo subvencijske bika in zadružni bikorejci se morajo na vsak način zavezati, da bodo pazili na vse to.

Dasi se vse te odredbe zde marsikateremu navadnemu kmetovavcu strašno obširne in zamudne, vendar niso neizvršljive; če imamo nekaj dobre volje in umevanja za to delo, lahko z njimi marsikaj dosežemo. Zato je dolžnost vsakega živinorejca, da dela na pokončevanje te kuge ne samo iz lastne koristi, ampak zaradi celokupnih koristi vseh živinorejcev.

Ker so posledice te bolezni za produkcijo in rejo naše domače živine tako pomembne in ker zahteva vse delo proti tej bolezni neke mnogo truda in časa, ampak tudi precej denarnih stroškov, je popolnoma pravično, da se del teh stroškov plača iz javnih sredstev.

Zato je visoki deželni odbor na nasvet c. k. kmetijske družbe in sporazumno s c. k. štajersko namestnijo za tako akcijo proti tej bolezni dovolil, da se za tekoče leto nakaže 5000 K, ki se vzamejo iz izrednega fonda za pospeševanje

živinoreje in nadalje sklenil predložiti deželnemu odboru, naj v letu 1909 za sredstva proti nalezljivemu kataru na govejih spolovilih določeni znesek 2000 K v deželnem proračunu zviša na 4000 K.

Ta sredstva bi se naj rabila v onih slučajih, kadar nameravamo za povzdigo in pospeševanje živinoreje poklicani činitelji, kakor okrajni odbori, kmetijske podružnice in živinorejske zadruge uvesti v tej stvari pod strokovnim vodstvom živinozdravnikov večjo akcijo in je vsled tega dano jamstvo, da se bo stvar izvršila popolnoma strokovno. Raidel.

Desinficiranje ali razkuževanje.

„Inficirati“ pomeni „zavdati, okužiti“. Če pride n. pr. žival iz hleva, v katerem je kuga na gobcih in parkljih, v zdrav, neokužen hlev, lahko živali v tem zdravem hlevu zbole na tej kugi. Žival je prinesla klice ali trose nalezljive bolezni iz bolnega hleva v zdravega in ga tako okužila.

Če pa poskrbimo s kakim sredstvom, da te nalezljive klice poginejo in postanejo neškodljive, potem pravimo, da smo žival ali hlev desinficirali ali razkužili. Desinfekcija je torej pokončevanje onih trosov ali kali, ki povzročajo kako nalezljivo bolezen. To se godi lahko na različne načine. Pljunki in odpadki človeka, ki ima kako nalezljivo bolezen, se odstranijo, stanovanje, v katerem je živel tak človek (oziroma hlev, v katerem je bila na nalezljivi bolezni bolna žival), se temeljito očistijo, da se s tem pokončajo nalezljive snovi, ki so ostale v zraku, na tleh, stenah in opravi. Tudi vse drugo, kar je z obolelim prišlo v dotiko, obleka in oprava, ki jo je rabil, se mora temeljito očistiti.

Prej so bile razne nalezljive bolezni, kakor kolera, mačuh ali tifus, kuga, nato smrkjavost, vraničin in šumeči prisad i. t. d. mnogo bolj pogoste in mnogo več ljudi je umrlo na njih, ko danes. Vzrok je bil v tem, da ljudje niso še poznali in vedeli, kaj pravzaprav povzroča to ali ono bolezen in torej tudi niso mogli vedeti, kaj naj storijo proti nji. Danes pozna znanost vzroke teh najrazličnejših bolezni in po večini tudi sredstva, s katerimi se te bolezni zdravijo, sredstva, s katerimi se prepreči, da bi se dalje širile. Danes proti tem boleznim desinficiramo. Za to imamo zelo mnogo sredstev na razpolaganje. Če ta sredstva pravilno rabimo, učinkujejo popolnoma zanesljivo, gledati moramo samo na to, da jih z ozirom na posebnosti bolezni in bolnika pravilno izberemo. Človeška in živalska medicina pozna za razne bolezni predpise in navodila, kako se naj v tem ali onem slučaju rabi katero sredstvo za desinficiranje. Da se po teh predpisih res tudi točno ravnamo, to zahteva naša lastna korist. Dasi je popolna izvršitev teh predpisov večkrat zelo zamudna in nerodna, vendar je brez-pogojno potrebno, da jih natančno izvršimo, ker nimamo poročstva, da so vsi troši kake bolezni res uničeni, če nismo teh predpisov točno izvršili; če se potem bolezen pokaže znova, imamo sami škodo. Tudi ne smemo pozabiti, da pridemo večkrat celo s postavo navskriž, če vseh teh predpisov ne izvršimo popolnoma točno.

Tukaj seveda ne moremo govoriti o vseh posameznih slučajih, zato hočemo podati le nekatera splošno veljavna navodila.

Glavno pravilo je, da si vsakokrat, kadar imamo opraviti z bolnimi ljudmi ali živalimi in njihovimi odpadki, takoj po opravljenem delu z milom in toplo vodo temeljito osnažimo roke. Umazano perilo, rabljena posoda, ravno tako vsa oprava v hlevu, kakor verige, ščeti, strgulje, stolci, obutev, vse to se s toplo vodo in milom ali lugom temeljito opere in tako desinficira. Hlevski tlak, jarki, stene i. t. d. se morajo pomesti in osnažiti; dobro je, če dodamo vodi nekoliko formalina, lizola ali karbola. Največkrat se bolezen naleže z nesnažnimi rokami ali če ne pazimo na majhne praske ali rane. V mnogih slučajih pomaga narava sama; saj sta zrak in svetloba najboljše sredstvi za desinfekcijo. Če imajo naša stanovanja in hlevi dovolj zraka in svetlobe, se nam ne bo treba toliko mučiti z desinficiranjem.

Ravno sedaj se morajo kmetje toliko bati, da pride v njihove hleve kuga, ki naredi mnogo škode, kuga na gobcih in parkljih. Prišla je iz Rusije, kakor pred 20 leti, in se je kmalu razširila po vsem zapadu. Če je enkrat v hlevu, ne opravimo nič proti nji; preostane nam samo skrb za, to, kako bi živali bolečine olajšali in zabranje-

vanje, da nam ta kuga ne naredi preveč škode. Ko pa je žival enkrat ozdravela, potem moramo temeljito in skrbno desinficirati, da se trosi bolezni, ki so ostali še tu ali tam, zanesljivo zatrejo, ker bi sicer žival, ki bi čez mesec prišla v naš hlev, na novo obolela.

Najboljše je seveda, če se nam posreči v predčasno desinfekcijo zabraniti kugi dostop do naših hlevov. Navadno sicer živina na kugi, ki se kaže na gobcu in parkljih, sicer res ne pogine, vendar pa znaša škoda na glavo približno 100 K. Živali dajejo manj mleka, teleta so slaba in rada cepajo — če pa to škodo lahko preprečimo z nekolikimi vinarji, potem je na vsak način boljše, da prej desinficiramo, ko pa da bi najprej trpeli škodo in nazadnje vendar morali tudi še desinficirati. Albrecht.

Koledar za kmetovavce za leto 1912

izdan od c. k. kmetijske družbe štajerske je izšel te dni. Priporočal se je svoj čas tudi našim slovenskim kmetovavcem in bi bil izšel, da se jih je oglasilo zadostno število, tudi v slovenskem jeziku. Ker je pa število priglasev zaostalo predaleč za pričakovanimi, se je žal morala pustiti misel izdati to knjigo. Spet si moramo dati prednjačiti od Nemcev. Knjiga bo imela na vsak način ugoden vpliv na vse, ki jo bodo dobili v roke ter črpali iz nje. Namenjena je vseskozi le napredku v kmetijskem obratu; to kaže že naslovna slika: predočuje, kako dela napreden kmet, in kako kmet po starem receptu. Malenkostna je morebiti misel, če pomislimo, koliko stroškov zahteva knjiga, če pa pomislimo, da bodo izvodi razposlani na Srednje in Gornje Štajersko dosegli vsaj deloma svoj namen, pa bomo zaostali spet daleč za njimi. Par izvodov se še lahko dobi; kdor razume nemški, naj naroči knjigo; stane s pošto vred 2 K 30 v. Vsebina je tako mnogostrianska, da je tukaj ne moremo začeti naštevati; obsega tudi tabele za knjigovodstvo po Petrovem sistemu; če ta koledar prečita s pridom vsak gospodar, smo naredili res velik naprednjaški korak. Na vsak način bi se naj vzbudila in vresničila tudi kedaj slovenska izdaja!

Iz razprav osrednjega odbora c. k. kmetijske družbe na Štajerskem.

750. seja dne 12. septembra 1911. Začetek ob 10. uri popoldne.

(Konec.)

Član O. O. Hamon predloži, naj se sporna točka glede velikosti poskusnega zemljišča iz določb črta in naj se prepusti volji družbinih organov, komu naj poverijo pridelovanje semenskega žita, to tem bolj, ker za prve poskuse v večjem obsegu tako ni dovolj izvirnega semena. Na glasovanje se dasta dva predloga. Predlog, naj se zniža velikost na 5 ha, se odkloni, zato pa se predlog, naj se ta določba iz pogodbe črta, sprejme.

Pri točki 4, kjer se govori o strojih za čiščenje zrnja, ki bi se dali potom subvencije takim gospodarstvom na razpolago, se vname debata, kdo naj dobi te stroje, ko bo akcija na ta ali oni način končana; prisednik deželnega odbora Franc grof Attems predloži, naj se ta določba sploh opusti, ker bodo akcijo tako vršili veleposestniki, ki imajo take stroje že na razpolago; ta predlog je propadel. Na nasvet načelnika od člana O. O. Czeickeja predloženi predlog, naj se stroji eventuelno podarijo pristojni podružnici, se je sprejel in na predlog člana O. O. barona Eckerja-Eckhofna preciziral na ta način, da se naj dotičnemu lastniku vrne kupna kvota, od katere se odtegne 10% amortizacija. Poleg tega se je še sprejel naslednji predlog člana O. O. Sutterja:

„Število gospodarstev, ki se bodo pečala s pridelovanjem semenskih žit in ki bodo dobivala podpore od c. k. kmetijske družbe, se določi od c. k. kmetijske družbe in od slučaja do slučaja po potrebi omeji.“

Točki 5 in 6 sta bili sprejeti brez debate, točka 7 pa s spremembo, ki jo je določila sekcija za rastlinarstvo; pri točki 8 se je izertal drugi odstavek. Ostale točke temeljnih določb, obveznica, formular za potrdilo poskušnje in predpisi o poskušnji so se sprejeli brez spremembe; pri navodilu za ogledovanje se je v

točko 2 sprejela določba, da se mora to ogledovanje vršiti vsako leto pred žetvijo in da morajo dotična gospodarstva začeti z žiti kolobariti, če se pokaže za to potreba. Vse druge določbe so se sprejele brez spremembe.

4. Občine Pitschgau, Oberhaag, Sv. Janž v Saggautalu in Klein prošijo, naj se odpravi onesnaževanje saggauškega potoka od ivniškega rudokopa. Poročavec član O. O. pl. Seutter prečita najprej osrednjemu odboru vpslano in od 4 občin in 108 zanimancev podpisano vlogo v tej stvari in omeni, da odgovarjajo vse navedbe v tej vlogi popolnoma resnici in da je hitra pomoč potrebna. Sicer pa namerava ravnateljstvo rudokopov ustvariti še 5. basén za čiščenje, stvar je predložena že visokemu c. k. poljedelskemu ministrstvu, vkljub temu pa predloži poročavec naslednji predlog:

„O. O. naj z novo vlogo opozori ministrstvo na to stvar in prosi pomoči proti temu, da se kmetovavstvu na ta način dela škoda; štajerskemu ribarskemu društvu se naj s posebnim dopisom naznani, da je zopet nevarnost, da se bo na Srednjem Štajerskem uničilo večje število postrvi, če se še ni.“

Predlog je bil sprejet.

5. Zveza simmentalskih živinorejcev v Schärdingu pošilja poročilo o preskušanju kakovosti in o rodovniku.

Poroča drugi podnačelnik Neuper. Ta Zveza se je ustanovila leta 1891 in šteje danes 761 članov z 18.412 glavami goveda. Kakovost se preskuša od leta 1907; množino mleka določajo posestniki sami z mesečno enkratnim merjenjem, deloma določajo sami tudi poskušajo pri krmi. Ostalo opravijo Zvezini organi vsak mesec enkrat. Leta 1910 je bilo 888 krav od 96 posestnikov pod kontrolo. Poročilo je 498 zaključkov izvzelo in sicer zaradi tega, ker so bili deloma prvi, ali pa so bili podani od krav, ki so se v teku leta nakupile ali prodale, ki torej niso bile celo leto pod kontrolo; na ta način je ostalo samo še 395 sklepov. Pri drugih kontrolnih društvih, n. pr. pri murodolskih, se taki dogodki ne vpoštevajo, ampak vračunajo kratkoma v poročilo. Med temi ostalimi 395 zaključki se nahajajo sledeči podatki: 3 krave (0,9 %) so dale nad 3500 kg mleka, 24 (6,1 %) od 3000 do 3500 kg, 82 (20,7 %) od 2500 do 3000 kg, 191 (48,3 %) od 2000 do 2500 kg, 95 (24 %) od 1800 do 2000 kg. Krave, ki po drugem teletu ne dosežejo množine 1500 litrov mleka, se izločijo iz kontrole; leta 1908 se je ta znesek (meja) povišal na 1800 litrov. Poprečna vsebina toličice znaša pri simmentalkah v letih 1904 do 1910 3,85 %; teh 395 zaključkov se razdeli na 137 v rodovnik vpisanih krav z 2410 kg, 123 čistopasemskih, ne v rodovnik vpisanih krav z 2349 kg in 135 križank z 2361 kg. Poprečje pri šestih najboljših znaša 3693 kg mleka, pri šestih najslabših pa 1807 kg. V začetku svojega poslovanja, v letu 1894, je Zveza imela 78 postaj, leta 1910 pa že 432. V rodovnik je bilo vpisanih 32 bikov in 124 ženskih živali. Med sprejetimi in po Lydtinovi metodi izmerjenimi živalimi je bilo 42 telic, 50 krav in 32 bikov; 27 krav je bilo poprečno visokih 129 cm, imele so dolžine 154 cm, 67 cm globine, v bokih so bile široke 47 cm in v prsih, kar je jako malo, 41 cm. Poročavec predloži predlog:

1. Poročilo se vzami na znanje.

2. temeljiti študij poročila pa vede do prepričanja, da se dajo ti podatki, ker se pred glavno skušnjo živali izberejo, na mesec samo enkrat za poskus pomolzejo in ker je 55 % kontroliranih živali iz računov izločenih, le tedaj primerjati z drugimi poročili, če bi se prej korenito in v ta namen predelali.

Predlog je bil sprejet.

6. Poročilo o akcijah O. O. v zadevi zaloga krme in nakupu živine.

Poročavec član O. O. Klammer razdeli celo stvar v tri dele:

1. odredbe, ki se naj izdajo, da se na Štajerskem krma ne bo prodala za slepo ceno;

2. odredbe, ki so potrebne, da bi se živina iz krajev, kjer je malo krme, spravila v kraje, ki je imajo dovolj, da se ne bo prodala za slepo ceno in da se število avstrijske živine ne bo preveč znižalo;

3. odredbe, s katerimi bi se naj preprečilo, da bi prišlo preveč telet k mesarju.

S prvima dvema odredbama se skuša prodaja krme za slepo ceno preprečiti, omogočiti pametna

poraba krme in preprečiti izvoz hranilnih snovi iz Štajerske, pač pa spraviti iz dežel, ki trpe vsled suše, živino na Štajersko, kar je sedaj zaradi znižane voznine zelo ugodno.

V ta namen je ekscelencja gospod cesarjev namestnik, kar je zelo hvale vredno, že 22. julija poslal visoki vladi vlogo s prošnjo, naj po posameznih okrajih, oziroma kmetijskih podružnicah da stiskalnice za seno kmetovavcem za malo odškodnino na posodo, da se bo po svilih in senicah lahko pospravilo več krme; razen tega se je opozorila vojaška oblast, naj porabi to priliko in se založi s krmo. Na zborovanju zanimancev, ki se je vršilo pod predsedstvom gospoda namestnika in ki so se ga udeležili zastopniki c. k. kmetijske družbe, Zveze kmetijskih zadrug in strokovnjaki gornještajerskih živinorejskih zadrug, se je ta akcija vsled na novo nastale suše sicer označila za ne več umestno, vkljub temu pa se je sklenilo dati stiskalnice posameznim okrajem proti desetletni amortizaciji. Kapital za nabavo teh stiskalnic bi naj oskrbela Zveza gospodarskih zadrug na Štajerskem, obresti zanj pa bi se naj plačale iz izrednega prispevka za živinorejo. Nasvet vlade, naj se po posameznih podružnicah in okrajih nakupi krma in spravi za slučaj potrebe v magacinih, se zaradi poznega časa ni sprejel, pač pa se je priporočilo, naj se ta nasvet sprejme za poznejši čas in naj se za sedaj pozveduje, ali so po raznih krajih taka skladišča za slučaj potrebe na razpolago. V isti seji se je še govorilo o nasvetu, naj se iz sudetskih dežel, ki trpe vsled suše, z državnimi sredstvi za nizke cene spravi živina na Štajersko, da pride tako zopet enkrat živina v hleve, ki so vsled pomanjkanja v zadnjih letih prazni. V tej stvari sta se vršili še dve seji tudi pod predsedstvom ekscelence gospoda namestnika, 29. in 30. avgusta, ki so se jih udeležili tudi zastopniki c. k. poljedelskega ministrstva in centrale za vnovčevanje živine. Pri tem so se čuli pomiselki, da se bodo na ta način oškodovali z veliko skrbjo in trudom ustvarjeni čistoplemenski okoliši in vsled tega se je sklenilo, da se bo v čistoplemenskih okoliših nastavilo samo toliko plemenske živine, kolikor se bo v sudetskih deželah dobilo istopasemske. To velja v prvi vrsti za vzhodnještajerske simmentalke in po celi deželi razširjene pingavke. Naprosto pa bi se voli za vprego in pitanje in krave za odmolžo lahko uvažale brez omejitve. Z denarjem se naj pri kmetovavcih, ki so vredni kredita, za 3 % obresti tri leta počaka, pač pa naj prevzamejo obveznost, da bodo živad obdržali vsaj šest mesecev. Za financijelno ureditev cele stvari so Zveza gospodarskih zadrug v Gradcu, Zadruga zveza v Ljubljani in nje podružnica v Celju izjavile, da so pripravljene dati denar na razpolago in sicer začasno po 4 1/2 %, tudi bi se naj k tej akciji pritegnile pri Zvezi gospodarskih zadrug včlanjene rajfajznovke. Najtežavnejša stvar je bila prevzema poročila pri teh zavodih. Kjer so rajfajznovke, so morale te, ki poznajo kredit v svoji okolici, prevzeti kredit za kmetovavce. Kjer pa jih ni, bi se morali za to pritegniti okrajni zastopi in prevzeti akcijo na ta način, da sami vzamejo pri Zvezi posojilo za nakup živine in poskrbijo, da se v njihovem okraju živina na primeren način razdeli. Ker to ni nobena akcija zoper pomanjkanje, bi zaradi kredita lahko tudi boljše situirani kmetje prevzeli živino. Ker je treba poravnati razloček med 3 %, ki se morajo vrniti državi in 4 1/2 % odstotka, ki se morajo plačati zgoraj navedenim zavodom za njihov denar, se bo polovica te diference vzela iz izredne dotacije za živinorejo in zaklada za vnovčevanje živine. Končno se je še naprosilo c. k. železniško ministrstvo, naj dovoli za prevoz rabne živine iz sudetskih dežel na Štajersko znižane tarife.

Poročilo se je vzelo na znanje.

Na nasvet vlade glede nagrad za zvišano vzrejo telet, poroča referent na ta način, da prečita oba vladina odloka in omeni, da so mero-dajni uradi štajerski bili pozvani, naj se o tej stvari izjavijo, na kar so došla naslednja poročila:

Zadrugam za rejo gorskih liscev se najem posestev za vzrejo telet iz tega vzroka ne zdi izvršljiv, ker se teleta navadno že s 4 tedni določijo za mesnico in zato niso primerna za vzrejo; tudi bi morala taka teleta dobivati mleko in zato bi morale biti na razpolago molzne krave, kar pa bi celi obrat zelo otežkočilo, ne glede na to, da bi se zelo težko v najem dobila posestva, ki bi morala biti v zvezi z lahko dosegljivo pašo.

Pač pa se zdi tem zadrugam zelo primerno premiranje telet iz odmolž, ker prihajajo taka teleta navadno od zelo dobrih krav. Potrebno živino bi za primerno odškodnino lahko nakupili in pri posameznih živinorejcih pospravili zaupniki posredovalnic za vnovčevanje živine pri posameznih Zvezah. Teleta bi morala razen taturiranih podatkov o rojstvu imeti še posebno znamenje; 2/5 premije v znesku 100 K, iz katerega bi se morala vzeti tudi odškodnina za zaupnika, bi se morali plačati ob prejemu, ostale 3/5 pa po enem letu. Te 3/5 pa bi se naj dale le tedaj, če bi enoleten bikič gorske lisaste pasme tehtal vsaj 230 kg, telička pa vsaj 180 kg; pri pingavcih se zahteva vsaj 280, oziroma 230 kg. Razen tega se je nasvetovalo, naj se premije v znesku 150 K dajo tudi za ona teleta, ki so povržena od v rodovnik vpisanih živali, ki so dosegle vsaj 70 točk. Ta teleta bi morala pri gorskih lisicah tehtati vsaj 250, oziroma 200 kg, pri pingavcih pa 280, oziroma 230 kg; razen tega bi se naj dajala še posebna premija v znesku 30 K za v rodovnik vpisane krave, ki so dale pri pingavkah na leto vsaj 2500 kg mleka s 4 % toličice, pri gorskih lisicah pa 3000 kg s 4 % toličice.

Zvezi murodolskih živinorejskih zadrug se ustvaritev takih vzrejališč zdi nemogoča: če je vzrejališče premalo, se ne splača nastaviti posebno strokovno izobraženo moč, ki je za vodstvo in nadzorstvo takega vzrejališča na vsak način potrebna; če pa bi vzrejališče naredili v večjem obsegu, bi bili s tem v zvezi precejšnji stroški in velik riziko; pač pa bi se naj premislilo, ali bi se naj ne poverila vzreja telet zanesljivim živinorejcem, ki bi naj za vsako porabno tele dobivali 30 do 50 K nagrade. Zvezi se zdi od c. k. poljedelskega ministrstva pospeševana akcija nevarna za vzrejo na rabnost in zato nasvetuje, naj se ta akcija popolnoma loči od pravega pospeševanja živinoreje. Nadalje daje tudi še nasvete za povzdigo živinoreje.

Zveza društva za rejo liscev pozdravlja dejstvo, da se s to akcijo skušajo teleta rešiti noža. Pač pa je proti premiranju in priporoča nakup in oddajo cenih močnih krmil živinorejcem.

Živinorejski nadzornik Jelovšek priporoča, naj se premiranje uvede samo tam, kjer se nahajajo živinorejske zadruge, ker bi se s tem navadilo prebivavstvo Srednje in Spodnje Štajerske na to, da bi se bolj pečalo z rejo živine, ko pa z živinotrštvom sploh. Premiranje telet bi se naj dalo v roke bikorejskih zadrug in poverilo nadzorniku za živinorejo ali njegovim pomožnim močem. Če pa ni zadrug, naj okraj s pomočjo živinozdravnikov in načelnikov posameznih okrožij vrši premiranje. Premija bi naj znašala polovico cenilne vrednosti ob prejemu in bi se naj dala le po ponovni reviziji in v dobri oskrbi.

Kmetijska šola v Grottenhofu meni, da bi morala nagrada, če bi naj res bila spodbuda za smotreno vzrejo, znašati vsaj 50 K. Če pa bi se ta akcija naj izvršila v večjem obsegu, bi bilo potrebnih vsaj 181.000 K, ki pa se na noben način nebi mogle vzeti iz izredne dotacije; tudi bi primerno izvršeno premiranje telet zaposlilo vse strokovne moči. Da bi se vzrejališča vzela v najem, to tudi ni baš lahko, ker je ta akcija spojena z razmeroma velikimi težkočami, pač pa so vsakoletna premiranja vseh kategorij goveda zelo primerna, ker bi živinorejce, če bi dobivali primerno velike premije, spodbodla k novemu delu na polju živinoreje.

Ravnateljstvo poljedelske šole v Št. Juriju pravi, da se na Spodnjem Štajerskem že ne more več govoriti o tem, da je krme v izobilju; živinoreja se bo povzdignila na Spodnjem Štajerskem pred vsem s tem, da se bode veliko število kisljih travnikov z melioracijami zboljšalo. Premije za vzrejo telet se ji zdijo primerne, če bodo znašale 40 do 50 K. Teleta pa bi se morala oceniti prej ko so zrela za nož, premije pa plačati šele po enem letu. Ustvaritev pašniških posestev se zdi ravnateljstvu zelo primerna, ker je na Spodnjem Štajerskem za to dovolj pripravnih leg, ki pa so navadno zapuščene in potrebne melioracije.

Ravnateljstvu deželne šole za sadjerejo in vinorejo v Mariboru se zdi nakup za rejo primernih telet zelo primeren, nadzorovanje teh telet pa neizvedljivo.

Vsa poročila se strinjajo v tem, da je nameravana akcija spojena z velikimi težkočami, da pa bi mnogo pripomogla k povzdigi živinoreje, če bi

Oznanila „Gospodarskega Glasnika“ za Štajersko.

Nalezljivo vnetje sramnice (maternice) povzroča

mlekarstvu

neizmerno škodo in okuži vso živino v hlevu, če se proti temu zlu takoj ne nastopi. Sredstvo „Bissulin“ je brez vsakega vonja in odstrani takoj in gotovo omenjeno bolezen; dobi se pa samo proti živino-zdravniški naredbi. **H. Trommsdorff**, tovarna za kemične izdelke, Aachen. 248-9

Izvirna „Melotte“

je v alpskih deželah najbolj priljubljena in razširjena

mlečna centrifuga.

Močno in solidno narejena. Posname izorno in ne potrebuje nobenih popravil.

Ker je zelo preprosta, lahko dela vsak otrok z njo.

Zajamčen je najboljši uspeh in najbolj natančen posnetek.

Konkurenčne stroje zamenjujemo za „Melotte“ Model 1909 je v marsičem zboljššan. 45-12 Dobri zastopniki zaželjeni.

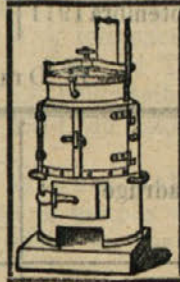
Melotte-Werke, Dunaj, IV. Mayerhofg. 16.

„TITANIA“

brzoparilnik za živinsko krmo

je cel iz kovanega železa in jeklenih ploč ter radi tega nepokvarljiv.

Neprekosno hitro razvije pare. Kuri se lahko s dim kol.

Posiljamo na poskusno. Prilhanite 70% kuriva.

Več ko 10.000 v porabi.

Zahtevajte cenik.

Titania-Werke, Wels 132, O.-Ö.

Največa specialna tovarna parilnikov na Avstro-Ogrskem.

Iščejo se zastopniki.

: Glavno zastopništvo za Štajersko:

FRANC ASEN, GRADEC,

Mariengasse št. 22.

320-10

Žrebanje nepreklicno 11. novembra 1911

ob 8. uri zvečer, I. Schottenring II (policijsko ravateljstvo).

C. k. dunajska policijsko-uradniška loterija.

Srečka stane 1 krono.

I. glavni dobitok 30.000 K, II. v vrednosti 5000 K in 1000 K se na željo po odbitku 10% in postavne pristojbine za dobitke izplačajo tudi v gotovini.

Srečke se dobe v vseh menjalnicah, lotokolekturah, tobakarnah i. t. d. in v 377-8

pisarni c. k. policijsko-uradniške loterije Dunaj, I. Schottenring II (policijsko ravateljstvo).

Najnovejše in najboljše škropilnice za gnojnico,

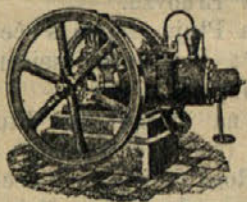
tudi prevozne, za škropljenje in napolnjevanje sodov. Ne rjavijo in ne zamrznejo. Vodoravno nesejo do 20 m.

Ceniki gratis in franko.

Prva moravska tvornica za vodovode in sesalke

Ant. Kunz, c. in k. dvorn. dobavnik, Mähr.-Weißkirchen.

131-24

CLIMAX motorji za surovo olje in lokomobile.

Motorji z visokim tlakom.

Najcenejši za kmetijstvo, industrijo in obrt.

Stroški za kurjavo na HP in uro od 1 v naprej.

Brez nevarnosti eksplozije. Brez kontrole finančne oblasti. Potrebuje malo vode.

BACHRICH & Co., Dunaj, XIX/6

Heiligenstädterstraße 83 La.

Stotine zadovoljivih naprav že v obratih.

Ceniki in proračuni brezplačno.

397-12

Gospodje naročevavci

se uljudno naprosijo, da se pri naročevanju blaga sklicujejo na naš list.

Ponudba.

338-10

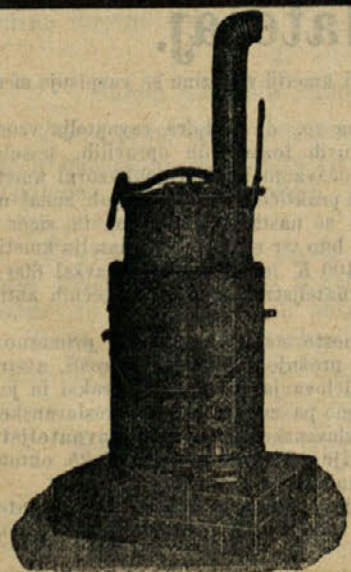
Imam lisasto kravo, dobro molznico z osmim teletom (4 tedne starim junčkom) in še z dobrim zobom. Brez teleta 15 do 16 l mleka na dan. Cena 425 K, in 1 samec, 11 mesecev star, bele barve, 123 cm visok in 145 cm širok, cena 150 K. **Franc Planinc**, kmet na Libni 9, pošta Videm na Štajerskem.

Prva štajerska trsničarska zadruga pošta Juršinci pri Ptuju ima na prodaj 403-3

cepljene trte

najboljše kakovosti in sicer vse priporočljive vrste na običajnih podlagah, kakor tudi na različnih križankah. Ceniki so brezplačno na razpolago.

Vabimo p. n. okrajne zastope in občine, kakor tudi cenjene družbine ude, da inserirajo v „Gospodarskem Glasniku“. Cena je nizka. Ako se večkrat inserira in večji inserati, damo primeren popust. Naročila se naj blagovoljivo vposlati naravnost družbini pisarni.

Sestav G

naših najboljših brzoparilnikov za krmo „ALFA“ prekaša vsled velike zmožnosti, male porabe kuriva, preprostega, trpežnega sestava i. t. d. vse druge brzoparilnike, ter se pač z vso pravico imenuje najboljši in najcenejši brzoparilnik. — Ceniki brezplačno! — Dopisuje se slovensko!

Delniška družba Alfa-Separator

Dunaj, XII/3, Wienerbergstraße Nr. 31.

398-10